

РОЛЬ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Тетяна Запорожченко

Чернігівський національний педагогічний

університет імені Т. Г. Шевченка

Науковий керівник – докт. пед. наук,

проф. С.І. Стрілець

Зміни в освітній галузі «Математика» зумовили потребу дослідити роль педагогічної практики у процесі формування математичної компетентності студентів факультету початкового навчання. Актуальність питання щодо практичного формування математичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів викликала науковий інтерес до вирішення суміжних проблем, зокрема, вдосконалення процесу формування математичної компетентності (Л. Коваль, С. Скворцова, С. Стрілець), організації педагогічної практики студентів факультету початкового навчання (О. Абдулліна, Ю. Галагузов, А.Ковальова, Ю. Сокольников) [1].

Попри багатовекторність досліджень у галузі початкової освіти, існує потреба вивчення можливостей формування математичної компетентності у процесі проходження педагогічних практик.

Згідно ОКХ та ОПП, педагогічна практика є невід'ємною частиною освітнього процесу в ході якого відбувається безпосереднє поєднання теоретичних знань, що отримують студенти на заняттях, з їх практичною діяльністю. Це дозволяє не лише закріпити і поглибити знання теорії, але й набути вмінь і навичок, необхідних для майбутньої професійної роботи.

На факультеті початкового навчання Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка передбачено проходження студентами різних видів практики, які сприяли б формуванню в них

професійних компетентностей, зокрема математичної. Безпосереднє формування математичної компетентності відбувається під час проходження навчально-виховної практики у 1–х класах, навчально-педагогічної, виробничо-педагогічної практики. Кожен вид практики характеризується чітко окресленою метою і завданнями. Студенти закріплюють набуті знання, підкріплюючи їх практичним досвідом.

Навчально-виховна практика у 1-х класах проводиться у V семестрі. Вона дозволяє студентам уперше бути присутніми під час формування математичної компетентності першокласників. Протягом чотирьох тижнів практиканти ведуть спостереження за діяльністю вчителя на уроках математики, що дає можливість адаптувати здобуті теоретичні знання до практичного втілення. Програма практики та її методичне забезпечення передусім спрямовані на забезпечення тісної взаємодії практиканта з вчителем, у результаті якої майбутній педагог здобуває практичні поради з організації уроків математики в початковій школі. Студент з'ясовує ключові аспекти формування математичної компетентності у дітей, дізнається про особливості впровадження нового Державного стандарту початкової загальної освіти (освітня галузь «Математика»), про переваги та недоліки практичного використання вчителем нових підручників з математики, познайомитися з інноваційними технологіями, що використовує вчитель на уроках математики.

У процесі формування математичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів особливої уваги заслуговує навчально-педагогічна практика. Студенти проходять цей вид практики у VI навчальному семестрі. Програмою практики з метою вдосконалення набутих знань, умінь та навичок, набутих під час вивчення дисципліни «Методика навчання освітньої галузі «Математика», передбачено підготовку й проведення студентом пробних та залікового уроку з математики. Студент набуває вмінь працювати з методичною літературою, шкільними підручниками та програмами, добирати наочні матеріали до уроків; обирати ефективні форми, методи та прийоми

навчання молодших школярів математики; здійснювати аналіз результатів власної педагогічної діяльності.

Особливість виробничо-педагогічної практики (VII семестр) полягає в тому, що студенти-практиканти повністю виконують обов'язки вчителя початкових класів. Роль цієї практики у процесі формування математичної компетентності надзвичайно велика, оскільки студенти оволодівають сучасними ефективними методами і формами організації процесу навчання математики.

Виробничо-педагогічну практику студенти проходять у ЗНЗ міста Чернігова та області, що потребує додаткового методичного її забезпечення. В освітній процес для забезпечення можливості дистанційного доступу до потрібної інформації розроблено та впроваджено електронний методичний комплекс, розроблений в середовищі Moodle, «Методика навчання освітньої галузі «Математика». Цей комплекс дозволяє студентів-практиканту отримати необхідні матеріали незалежно від місця проходження практики. Передбачено надання студентам коротких теоретичних відомостей з курсу, зразків уроків та позакласних заходів з математики, календарного планування, відеоуроків та електронних варіантів чинних підручників та навчально-методичних посібників з математики.

Оскільки педагогічна практика є невід'ємною складовою процесу формування математичної компетентності, то важливу роль відіграє комплекс навчально-методичних матеріалів. Серед методичного забезпечення педагогічної практики студентів факультету початкового навчання доречно виділити навчально-методичний посібник «Зміст та навчально-методичне забезпечення педагогічної практики» (авторський колектив – Т. В. Гринь, О. М. Грисюк, О. Ф. Кисла, М. В. Коновальчук, Ю. М. Носко, Н. М. Огієнко, Д. П. Огієнко, В. М. Пода, Р. М. Силко, С. І. Стрілець, Н. М. Стрілецька, І. С. Турчина, О. П. Франчук) [2]. Посібник, окрім загальних питань з організації кожного виду педагогічної практики, містить методичні рекомендації щодо підготовки уроків в початковій школі, зокрема й уроків

математики. У методичних рекомендаціях представлені основні теоретичні відомості, що допоможуть підготуватися до уроку. Крім того, наводяться зразки уроків з математики, позакласних заходів з математики, нестандартних уроків, уроку математики в малочисельній школі. Передбачено можливість самоконтролю виконаної роботи, оскільки наводиться детальна схема аналізу (самоаналізу) уроку з математики.

З метою оптимізації процесу формування математичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів при підготовці до педагогічної практики та безпосередньо під час її проходження розроблено навчально-методичний посібник «Методика навчання освітньої галузі «Математика» (С. І. Стрілець, Т. П. Запорожченко) [3]. Зазначений посібник спрямований не лише на забезпечення якісної практичної підготовки студентів у межах практичних занять, але й дозволяє підготувати майбутніх студентів-практикантів до педагогічної практики.

У посібнику представлено плани практичних занять, завдання яких спрямовані саме на полегшення процесу майбутньої практики. Серед таких завдань можна виділити наступні: скласти план-конспект уроку (фрагменту уроку); виготовити наочність до уроку (створити комплекс наочних посібників, що можна використовувати при навчанні математики молодших школярів); підібрати цікаві завдання до певної теми; роздрукувати (чи взяти у бібліотеці) нормативні документи, що стосуються навчання математики в початкових класах, та посібники розробок уроків тощо. Ці завдання передбачають не лише їх представлення на практичному занятті, але й, передусім, практичне використання результатів своєї діяльності у процесі проходження педагогічної практики. У посібнику також наведено календарно-тематичне планування з математики для 1-4 класів за чинними підручниками та перелік рекомендованих Міністерством освіти і науки України навчальних програм, підручників та посібників. Використовуючи ці складові навчально-методичного посібника студенти вчать готувати конспекти уроків з математики та проводити їх в межах педагогічної практики.

Відтак педагогічна практика є невід'ємною складовою процесу формування математичної компетентності майбутнього вчителя початкових класів. Вона дозволяє студенту-практиканту не лише поглибити теоретичні знання та практичні навички, здобуті у процесі аудиторного навчання, але й реалізувати свій освітній потенціал в умовах реального процесу навчання молодших школярів математики.

Література

1. Стрілець С. І. Теоретико-методичні засади підготовки вчителів початкової школи засобами інноваційних технологій: монографія / С. І. Стрілець. – Чернігів: 2012. – 380 с.
2. Зміст та навчально-методичне забезпечення педагогічної практики [Текст] : навч.-метод. посіб. для студ. спец. "Початкова освіта" / [Гринь Т. В. та ін.] ; Черніг. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, Ф-т почат. навчання. - Чернігів : ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2012. - 159 с.
3. Стрілець С. І. Методика навчання освітньої галузі «Математика». Навчально-методичний посібник / С. І. Стрілець, Т. П. Запорожченко. – Чернігів : Видавець Лозовий В. М., 2014. – 188 с.